

ПРОВІДНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ ПДМУ

Петрушанко Т.О., Бублій Т.Д., Петрушанко В.М.

Полтавський державний медичний університет

Стаття присвячена аналізу й пошукам провідних аспектів формування цифрової компетентності сучасних науковців, педагогів і керівників для роботи в нових умовах. Використання широкого спектра можливостей інноваційних цифрових технологій дозволить індивідуалізувати навчальний процес і спонукає до критичного мислення й пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: цифрова компетентність, викладачі медичного університету.

The article is devoted to the analysis and search for the leading aspects of the formation of digital competence of modern scientists, teachers and managers to work in new conditions. The educational process will be individualized due to the use of a wide range of possibilities of innovative digital technologies and encourages critical thinking and cognitive activity of students.

Keywords: digital competence, medical university teachers.

Війна призвела до істотних змін і стрімко прискорила перебіг природних тенденцій розвитку системи вищої освіти щодо оптимізації й корекції її структури, обсягів і змісту. В умовах російської збройної агресії з лютого 2022 р. педагогічні працівники мають бути готовими і спроможними повноцінно надавати освітні, інформаційні, консультаційні послуги, користуючись системою Internet [1]. Саме тому питання формування цифрової компетентності посіло ключове місце. Ця компетентність основана на логічному мисленні, високому рівні управління інформацією й високорозвиненій майстерності володіння цифровими технологіями.

Мета статті – пошук провідних аспектів формувань цифрової компетентності викладачів медичного університету.

Цифрові технології спрямовані на опанування нових засобів пошуку, застосування й переробки навчальної або наукової інформації за допомогою комп'ютерної техніки, інтернету, аудіо- і відеотехніки. Цифрові технології сприяють формуванню особливого цифрового середовища в закладі освіти, інтенсифікують комунікативні зв'язки суб'єктів навчального процесу, доповнюють безпосереднє спілкування через сучасні засоби. Сучасні цифрові технології дають змогу отримувати освіту з будь-якого місця [2]. Навчання online стало продуктивною додатковою альтернативою очним заняттям у аудиторіях завдяки сучасним платформам і сервісам, що дозволяють якісно провадити навчальний процес під час війни.

У проведених онлайн-навчаннях ми зіштовхнулися з тим, що не всі педагогічні працівники знають цифрові технології, які можна використати в освітньому процесі, не вміють користуватися програмами на планшетних комп'ютерах, однак готові до освоєння цифрового інструментарію. Чому цифрова компетентність викладачів настільки важлива та як її покращити? Відома низка причин недостатньої цифрової компетентності, а саме: неправильне розуміння викладачами мети змін, неспроможність і небажання щось змінювати, залишати «зону комфорту». Навіть досвідченим викладачам старшого віку притаманні перестороги, що вони не зможуть навчитися потрібних нових навичок або нової роботи і втратять свій статус, навіть за дуже високих професійних і фахових знань і вмінь. Для того, щоб викладачу пристосуватися до сучасного інформаційного суспільства, потрібно постійно змінюватись і заново вчитися. Формування нових організаційних цінностей і норм електронної освіти вимагає додаткових часових, фізичних, матеріальних ресурсів, а головне – усвідомлення необхідності одночасно змінюватися всім суб'єктам освітнього процесу [3].

В університеті вже 5 років функціонує навчально-методичний відділ забезпечення якості освіти ПДМУ, основним завданням якого є створення умов для підвищення фахового рівня педагогічних працівників, організація цифрового простору й перехід роботи на якісно новий рівень. Для досягнення цієї мети щорічно проводяться курси підвищення педагогічної майстерності за актуальними напрямками, зокрема використання сервісів онлайн-конференцій і відеозв'язку Zoom, платформи Google Classroom і програми MS Power Point, формування й розвитку управлінських компетентностей науково-педагогічних (педагогічних) працівників тощо [4]. Ще однією платформою, роботу якої освоюють викладачі ПДМУ, став Moodle – потужний програмний комплекс, який можна використовувати і для очного навчання, і для дистанційної форми навчання, а також для контролю й оцінки якості знань здобувачів вищої освіти. На платформі Moodle є можливість створювати електронні підручники, посібники, методичні рекомендації, тестові завдання різних рівнів складності з урахуванням особливостей викладання конкретної дисципліни.

Опанувавши нові навички, професорсько-викладацький колектив вправно володіє цифровими технологіями, здатен формувати й подавати звітність у електронному вигляді, користуючись хмарними сервісами за допомогою Google Диска, електронною поштою й веб-сайтом ПДМУ. Незрозумілим є наявність паралельної паперової документації, що значно розпоршує наявні фізичні й матеріальні ресурси співробітників.

Нині досвід використання цифрових технологій змінює позицію викладача (поглиблює професіоналізм, розширює сферу пізнання). Він перестає бути «джерелом знань», а стає творцем творчого процесу обробки, використання інформації й активнішим учасником формування особистості майбутнього лікаря. Сучасному викладачеві необхідно планувати, організовувати і спрямовувати процес навчання відповідно до готовності студентів виконувати професійні функції й соціальні ролі, забезпечувати умови для підготовки до життя в мінливих умовах, демонструючи різнобічність застосування цифрових технологій і базових знань. Без комп'ютерної грамотності й цифрової компетентності викладачів неможливо формувати вишівську Е-платформу, електронні курси, створювати електронні підручники, розробляти курси дистанційного навчання.

Суттєву роль у створенні необхідних умов праці у сучасному освітньому середовищі відіграє бібліотека, яка намагається поєднувати традиційне обслуговування й сучасні інформаційні технології. Керуючись заданим науко-

вим відділом напрямом, співробітники електронної бібліотеки допомагають науковцям ПДМУ розміщувати публікації у виданнях, які входять до наукометричних баз Scopus і Web of Science, підвищувати рівень цитування в Google Scholar, відображати найбільш значущі праці в Orcid, опановувати бібліометрику завдяки вільному володінню цифровими технологіями. Але, на жаль, багато викладачів звертаються по таку допомогу тому, що не мають необхідного досвіду в роботі з комп'ютерними системами інформаційного пошуку й розміщення необхідних даних на базі сучасних платформ і сервісів.

Також дуже важливими є створення, адміністрування й модерація репозитарію ПДМУ на базі бібліотеки. Репозитарій – це відкритий електронний архів матеріалів наукового й навчально-методичного призначення, створених науковцями, викладачами і здобувачами вищої освіти. Репозитарій було створено з метою забезпечення вільного доступу до освітніх матеріалів і результатів наукових досліджень, підвищення рівня цитування публікацій науковців університету. Тому викладачі, науковці та здобувачі вищої освіти ПДМУ активно розміщують у репозитарії власні науково-дослідницькі праці, навчально-методичні й лекційні матеріали тощо.

Веб-сайт університету організований таким чином, що дозволяє співробітникам і всім охочим легко і зручно ним користуватися. Інформаційне наповнення веб-сайту структуровано за певними розділами й напрямками. Так, наприклад, переглянувши розділ «Новини», дізнаємося, що з 1.07.22 видавництво McGraw-Hill надає для ПДМУ безкоштовний доступ до трьох медичних платформ – Access Medicine, Access Surgery і Access Emergency Medicine.

Таким чином, нині важливо підготувати сучасних науковців, педагогів і керівників до роботи в нових умовах використання широкого спектра можливостей інноваційних цифрових технологій і навчити їх передавати творче і критичне використання цих цифрових технологій.

Це дозволить докорінно змінити організацію процесу навчання студентів, формуючи в них системне мислення; раціонально організувати пізнавальну діяльність під час навчально-виховного процесу; використовувати комп'ютери з метою індивідуалізації навчального процесу і звертатися до принципово нових пізнавальних засобів; вивчати явища і процеси в мікро- і макросвіті, усередині складних технічних і біологічних систем на основі використання засобів комп'ютерної графіки й моделювання.

Список використаної літератури

1. Бублій Т. Д. Організація навчання в ПДМУ в умовах війни/ Бублій Т. Д., Петрушанко Т. О., Ганчо О. В., Костиренко О. П. (Doctoral dissertation, м. Братислава, Словаччина). – 2022.
2. Каськова Л.Ф. Організація ефективної дистанційної наради /Л.Ф. Каськова, О.О. Кулай, А.В. Артем'єв, І.Ю. Ващенко//Актуальні проблеми сучасної медицини. – 2020. – Вип. 4, т. 20. – С. 176-179.
3. Коваленко Н. П. Диджиталізація освіти: ризики й переваги/ Коваленко Н. П., Боброва Н. О., Ганчо О. В., Зачепило С. В.// Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки», 24 березня 2022 р. – Полтава: ТОВ «АСМі», 2022. – С. 139 - 140.
4. Петрушанко Т. О. Компетентнісний підхід у підготовці магістрів на кафедрі терапевтичної стоматології/ Петрушанко Т. О., Бублій Т. Д., Сідаш Ю. В., Дубовая Л. І.// Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник УМСА. – 2022. –Т.22, вип. 1 (77). – С. 150-153.
5. Скрипников П.М. Інноваційний розвиток післядипломної освіти лікарів-стоматологів/ П.М. Скрипников, Т.А. Хміль, В.О. Дубина та ін. //Вісник проблем біології і медицини. – 2018. – Вип. 4, т. 1 (146). – С.178-180.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Петрушанко Т.О., Іленко Н.М., Ніколішина Е.В., Литовченко І.Ю., Іленко – Лобач Н.В.

Полтавський державний медичний університет

Вимога переходу до інноваційної освіти зумовлена закономірностями функціонування інформаційного суспільства. У статті висвітлено інноваційні технології, які впроваджуються в освітній процес на кафедрі терапевтичної стоматології задля забезпечення якісної підготовки фахівців.

Ключові слова: інноваційні технології, освітній процес, якість освіти.

The transition's requirement to innovative education is determined by the laws of the functioning of the information society. The article highlights innovative technologies that are implemented in the educational process at the Department of Therapeutic Dentistry to ensure high-quality training of specialists.

Keywords: innovative technologies, educational process, quality of education.

Вимогою часу стала підготовка фахівців нової якості – здатних творчо мислити, швидко орієнтуватися в сучасному насиченому інформаційному просторі, приймати нестандартні рішення, вчитися й розвиватися протягом усього життя, а головне – бути патріотами рідної землі.

Запровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій належить до пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку вищої освіти в Україні. Інноваційна освіта орієнтована нині не стільки на передавання знань, які постійно оновлюються, скільки на оволодіння базовими компетенціями, що дозволяють потім — у міру необхідності — здобувати знання самостійно. Традиційна освіта як система здобування знань відстає від реальних потреб сучасного суспільства. Сьогодні потрібна освіта, що постійно оновлюється, — знаннями, технологіями, засобами навчання, організаційними й управлінськими підходами. Саме таку освіту прийнято називати «інноваційною». Суть інноваційної освіти можна передати словами: «не наздоганяти минуле, а створювати майбутнє». Інноваційні процеси, які мають відбуватися сьогодні у всіх освітніх структурах, стали єдиним джерелом розвитку системи освіти. Вимога переходу до інноваційної освіти зумовлена закономірностями